

ACC. N:R. M. 7939: 1-12.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelstads Adress: Brästorp, Tving
Söcken: Tving Berättat av: Otto Andersson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1847 i Tving

Arb. avve odling, trädskötsel, brödbak m.m. s. 1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

H. G. 10
L. W. F. 22; 25.

Skriv endast på denna sida!

No. 1

ACC. N:R.

M. 7939 : 1.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp, Tving
Socken: Tving Berättat av: Otto Andersson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1847 i Tving.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frågelista HC.10.

Den havre som odlades å medelstora gårdar år 1867 var spethavre, svarthavre, varifrån dessa sorter härstammade vet ej berättaren, spethavren var vitkornig med lång agn och liten godartad kärna, växte på magra torra jordar och omhuldades för inblandning i matmjölet, vissa år 1/3 del.

Svarthavren odlades på sankmarker till fodersäd, gav bättre skörd / om ej frosten tog den / och rikligt med halm, vilket var välkommet till vinterfoder åt djuren.

På större gårdar / en sådan fanns i Tving började redan då probsteier-havre odlas /.

Skillnaden på dåtida och nutida havre var stor, dåvarande omnämnda havresorter hade liten kärna mycket agnar och särskilt svarthavren slakt vattnigt strå, skörden på areal var ej mer än 1/3 del emot nutida förbättrade sorter.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Blekinge* Upptecknat av: *Eric B. Karlsson*
 Härad: *Medelstadi* Adress: *Brästorp, Tving*
 Socken: *Tving* Berättat av: *Otto Andersson*
 Uppteckningsår: *1941* Född år *1847* i *Tving*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Spethavren var ej så kornrik på strået 5-6 korn, mognaden var nog jämförlig med nutida sorter förthy på grund av dåtida stränga vintrar med sen vår, dålig jordbehandling, vattensjuk jord, ej närings-tillförsel blev spethavren både kortväxt och senväxt.

Svarthavren såddes som föt nämnts på sank och myrmarker och kunde giva ganska god skörd, ty myrmarkerna var ju rika på för havren lämpliga näringsämnen och särskilt kväve, strået blev ju också svagt och kom stora höstregn låg havren på mossarna som den varit vältad och kunde ej utbilda kärna i större mängd.

Numera finns ingen här i orten som odlar någon av de gamla sorterna, probsteier-havren och något senare ligövo-havre inkom från Skåne i mitten av 1870 talet och var allmänt odlad 1890,, någon mindre gård släppte ej den gamla helt utan fick fram en blandning som kunde kallas för spethavre vilken man kunde få se vid kvarnarne så sent som år 1910 .

Skriv endast på denna sida!

No. 3.

ACC. N:R.

No. 7939:3

Landskap: *Blekinge* Upptecknat av: *Eric B. Karlsson*
Härad: *Medelstads* Adress: *Brästorp, Tving*
Socken: *Tving* Berättat av: *Otto Andersson*
Uppteckningsår: *1941.* Född år *1847* i *Tving*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den s.k. lanthavren tror många här i orten vara en blandning av spethavre och vildhavre, purrhavre är ej känd här.

År 1867-68 var här i orten fullständig missväxt och människornas bröd fick blandas med allt möjligt, råg fanns ingen, havren blev ringa, kornet, då sexradigt, torkade bort, för att få brödet ätbart måste den vita havren utdrysas med svart havre, bark, potatis och även granris, något måste göras för att få säd till bröd, åren därefter ansträngde bönderne sig att få nya och bättre sorter, med tanke på att dessa skulle i kommande missväxtår något avhjälpa den brist 1867-1868 förosakat. probsteier-havre och korn fick inta stora arealer å de medelstora gårdarna, dåtida råg var ju ej nog vinterhärdig.

Den högre liggande jorden användes växelvis till vithavre, råg potatis och gräs.

Mossar och nyodlingar besåddes med svarthavre, senare även der vithavre, då sådan blev anpassad jordarten.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Blekinge* Upptecknat av: *Eric B. Karlsson*
 Härad: *Möcklestad* Adress: *Brästorp, Tving*
 Socken: *Tving* Berättat av: *Otto Andersson*
 Uppteckningsår: *1941* Född år *1847* i *Tving*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Dåtida såtid var inriktad efter d.s.k. "veckotalet" som började den 6 april med 13-tonde vecka, så räknades 13.12.11. o, s.v. havren såddes helst i tionde vecke och helst på nyet, på högt liggande jordar såddes även i 11 vecka.

Å förra årets potatisjord vilken låg årderkörd sedan hösten årderkördes åter, slätharvades och besåddes, eller klösharvades med triangelformad träharv vari pinnarne 7 eller 9 till antalet var i brukningsändan utsmidda som en gåsfot, dragstången var å harven så anbringad att den kunde riktas upp eller ned och derigenom få harven till att gå djupare eller grundare efter önskan, även var å harvens bakram fastgjord ett skaft med vilket körkarlen med tryck eller lyftning kunde få harven att gå jämt och säkert i jorden. Dessa harvar var ett gott brukningsredskap der jorden var så stenfri att den kunde användas, så slätharvades och såddes.

No. 5.

ACC. N:R-

M. 7939:5.

Landskap:

Blekinge

Upptecknat av:

Eric B. Karlsson

Härad:

Medelstads

Adress:

Brästorp, Iving

Socken:

Iving

Berättat av:

Otto Andersson

Uppteckningsår:

1941.

Född år

1847 i

Iving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Såväl klösharven som slätharven var själva ramen av trä s.k. "båler", längden å bälerna var beroende av harvens storlek och dragarnes kraft diametern i regel 4 tun, slätharven hade många typer den här mest använda var gjord i 2 halvor med veija på mitten så att halva kunde i trånga pass upplyftas och läggas över den andra halvan d.s.k. pinname var tidigast av trä, grangrenar avhuggna så från stammen att ett huvud bildades på den del av pinnen som satt genom harvbålen, detta gjorde att pinnen ej genom friktionen i jorden kom ner för djupt, skulle den åka uppåt kunde detta lätt avhjälpas av körkarlen vilken med en sten eller träskon slog ner den.

Dragstången var tidigare fastgjord med ålskinn eller s.k. råläder, år 1867 i Anderssons hem fanns järnbeslag enkelt men användbart, dragstången var av trä alltjämt, oxar och kor var enda dragkraften på medelstora gårdar ännu, / medestora gårdar menas här 20-30 tunn. 10-15 ha.

Skriv endast på denna sida!

No. 6.

ACC. N:R. M. 7939:6.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelstads Adress: Brästorp, Tving
Socken: Tving Berättat av: Otto Andersson
Uppteckningsår: 1941. Född år 1847 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hästen eller hästarne omhuldades enbart för vägkörslor till kyrkan, till kvarnen. till staden med de produkter som kunde avyttras trävaror, hemslöjd, mjölk eller smör, kött, fläsk m.m. allt beroende på gårdens kvallite och skötsel.

Någon övertroisk art förekommer icke här i samband med lantbruk.

Skörden började då havren blev gulvit å stäet, bonden klämde kornen mellan pekfinger och tumme, kändes kärnan så fast att ingen mjölkfärgad saft kom fram / i svarthafre var saften mörkare / kunde skörden börja, särskilda skördeliar påbands, obs. uttalet här "örvet" lien såsom ny var ej lämplig att slå gräs med men till säden var den lämplig, den slog lättare på grund av sin tyngd och så kunde den lättare fri eggen från å jorden liggande små kullersten, / på 1860 talet användes skäran vid skörd av korn

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Blekinge* Upptecknat av: *Eric B. Karlsson*
 Härad: *Medelstads* Adress: *Brästorp, Iving*
 Socken: *Iving* Berättat av: *Otto Andersson*
 Uppteckningsår: *1941* Född år *1847* i *Iving*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och å brånar, för annan säd lien/sådan den är i dag, med för
 olika trakter små avvikande detaljer, här i denna trakt bestod
 d.s.k. lien av / örvet med fastgjorda 2 kaggas som handtag samt
 den i spetsen något böjda annars raka skäran eller klingan 4-5
 kvarter lång fastbunden vid örvet med granrot vilken lindades om
 tången å klingan och örvet samt kilades ytterligare fast med fure-
 kilar, en man eller upp till 5 man fick så en "sänna" = brynsten
 och vätjebytta för vatten / vätje / bytta av trä, att slipa en
 lie å slipsten ansågs på den tiden vara slöseri, stålet var dyrt
 och var det en, som talet var, en go lie, måste den vara så länge
 en man kunde orka nytja den, på större fält slådde en man och 2
 kvinnor samlade upp säden till nekar, band dessa nekar med havre-
 strå, å mindre fält 1 man och en kvinna, var havren kort, som ofta
 förekom, då måste ett hjon eller barn vara med och göra band d.v.s.

No. 8.

ACC. N:R

M. 7939 : 8.

Landskap:

Blekinge

Upptecknat av:

Erig B. Karlsson

Härad:

Medelstad

Adress:

Brästorp, Tving

Socken:

Tving

Berättat av:

Otto Andersson

Uppteckningsår:

1941

Född år

1847

i

Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sammanfoga dubbla längder och draga upp stråen direkt ur jorden för att bandet skulle kunna räcka om neken vilken gjordes sammantrykt 5-8 tum i diameter, tjockleken berodde på om säden var ren eller be- mängd med bottenogräs, det värsta ogräset var vildspergel, den hade svårt för att torka och var der sådant fick neken göras mindre i om- fång.

De så över fältet spridda nekarna uppsattes i travar om 12 par nekar / tal som troligen kommer från 12.24 å dåvarande aln/ inget slåterpar fick gå från åkern utan först satt upp vad de skördat för dagen vilket var under gynsamma förhållande ej litet, ryktet omför- mäter att en god dräng och piga kunde taga av upptil 100 travar hav- re för en dag, annars var betinget 80 travar uppsatt.

Då havren var torr inkördes den i ladan vars golv förut beklätts med enris ock malört / för att ej råttor skulle hugga den/ att "lä"

Skriv endast på denna sida!

No. 9.

ACC. NR.

No. 7939:9

Landskap:

Blekinge

Upptecknat av:

Eric B. Karlsson

Härad:

Medelstads

Adress:

Brästorp, Tvång

Socken:

Tvång

Berättat av:

Otto Anderson

Uppteckningsår:

1941.

Född år

1847

i

Tvång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

/lägga/säden i ladan var anförtrott åt någon äldre man såvida ej bonden själv gjorde detta, det var näml. noga med att läningen gick efter vissa äldre beprövade regler, först en flo med nekarne snitt ställda, stubben mot botten och axen upp, alltid stubb mot golv vägg och tak, andra floen nekarne ställda snett med axen ner allt skulle hårt sammanpackas och så fortsattes med axen nedåt varje flo med början ytterringen och avslutning der man sedan under vintern ville börja taga vid tröskningen, gjordes inläningen riktigt var det sällan någon rått gav sig in i säden ock detta var på den tiden av stor betydelse ty tröskningen drog ut på vintern.

Tröskningen skedde med slaga intill 1890 här på orten, på 6 gårdar inom Tvings socken var stora inbyggda tröskverk redan 1878 men de modernare tröskverken att köra med oxar eller hästar började här användas först 1888.

Skriv endast på denna sida!

NO. 10.

ACC. NR.

M. 7939 : 10

Landskap:

Blekinge

Upptecknat av:

Eric B. Karlsson

Härad:

Medelstads

Adress:

Bvåstorp, Tving

Socken:

Tving

Berättat av:

Otto Andersson

Uppteckningsår:

1941.

Född år

1847 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Slagtröskningen av säden började då utearbete var undanstökat på hösten och i varje gård då frostnätter inträffade, det folk som kunde frigöras från kreaturens skötsel skulle vara på logen 2, 3 och 4, ^{innan} då skogsarbete förekom tröskades "otta" från kl. 4-7 på morronen, ett tröskdagsverke betalades med 33 öre år 1867, före Julen ville bönderna hava sluttröskat, men det var yttert sällan så kunde ske, gamla gubbar som ej kunde göra annat höll på och tröska för "skäppa" till långt fram i mars, för det de tröskade på detta sätt fick de varje 13 skäppa då säden var ren-gjord och mättes upp, även uppgjordes takhalm vid tröskningen och då betingade detta ett annat pris.

Någon övertro fanns ej i detta sammanhang, det var endast vid sjukdomar som folket här i orten fortfarande närde övertro.

Hur hafren användes har tidigare berörts, men kan tilläggas

Skriv endast på denna sida!

No. 11.

ACC. N:R

M. 7939: 11.

Landskap: *Blekinge* Upptecknat av: *Erik B. Karlsson*
Härad: *Medelstads* Adress: *Priästorp, Tving*
Socken: *Tving* Berättat av: *Otto Andersson*
Uppteckningsår: *1941* Född år *1847* i *Tving*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att år 1867-1868 omtalar berättaren att hans mor bakade bröd av havre bark och något korn, modern ägde en gård i Bergs by Tvings socken med en areal av 25 tunland odlad jord mest sandmylla å denna gård skördades ej mera råg än vad som åtgick till utsäde och till julabröd, hela vintern fick familjen äta havre-bark.korn bröd, havre och korn räckte ej till husbehov utan barken fick ut-dryga förrådet, enbart korn blev för hårt, havremjöl enbart var svårt att baka med de metoder som då användes, då rågmjöl fanns intill hälften blev det ett både gott och närande bröd.

Brödets form var stora runda kakor 15 tum i diameter 5 tum höga, de bakades i stora ugnar 15-16 sådana kakor i taget, till julen 2-3 sådana bak.

De sorter bröd som förekom var s.k. grovbröd /vardagsbröd/ slagbröd, siktebröd. Slagbrödet var även grovmjöl men mjölet med

Skriv endast på denna sida!

No. 12.

ACC. NR. 7939: 12.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Erig B. Karlsson
Härad: Medelstads Adress: Brästorp, Tving
Socken: Tving Berättat av: Otto Andersson
Uppteckningsår: 1941. Född år 1847 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kokande vatten i, bearbetades med därför avsedda roder i tim-
mar sant kryddades med kummin anis och fenkol, genom att det ar-
betades intensivt före jäsningen fick det en mjuk konsistens och
med kryddornas hjälp en god aptitlig smak.

Till siktebrödet var topparne och delvis skalet å säden i
kvarnen borttagen varför detta bröd blev vitt och smakligt, men
torkade fort varför de sista kakorna, om det kunde skäras skivor
dessa blöttes i kaffe av det äldre folket.

I varje hem skulle till julen dessa tre sorters bröd finnas
på bordet enl. urgammal tradition.

För de unga var siktebrödet det förmämligaste ty det förekom
ej utom julhälgan, dernäst var slagbrödet med mjuk seg konsistens
och kryddor, vilket om arbetskraft fanns på gåden bakades till hälg-
dagar och fester när så behövdes under året. Grovbröd var varje dags

med bröd

Skriv endast på denna sida!